

SMĚRNICE VÝSKYT VŠÍ (PEDIKULÓZA) A JINÁ INFEKČNÍ ONEMOCNĚNÍ

Číslo jednací:	0460/2024/ZSBMB
Skartační znak:	A10
Vypracovala:	Mgr. Jitka Krabsová
Vydala:	Mgr. Jitka Krabsová
Směrnice nabývá účinnosti, platnosti dne:	27. 11. 2024

1. Co je veš dětská?

Veš dětská (*Pediculus capitis*) je bezkřídlý hmyz, který žije pouze ve vlasech lidí, nejčastěji dětí ve věku 6-15 let. Bodá a sají krev. Délka jejich těla se pohybuje mezi 2-3,5 mm. Vši mají 3 páry nohou, jsou opatřené silnými drápy, jimiž se pevně přidrží vlasů. Samička klade vajíčka, zvaná hnidy, která přilepuje pevným tmelem na vlasy, těsně u pokožky. Vajíčka vší (nazývaná hnidy) jsou ve srovnání s velikostí jejich těla poměrně velká, asi 0,8 mm dlouhá. Z hnid se již za 7 dní vylíhnou larvy vší, které začínají ihned bodat a sát krev. Mezitím vlas trochu povyroste, ale prázdné vaječné obaly zůstávají pevně přilepeny a s vlasem postupně odrůstají. Jestliže je délka vlasu mezi přilepenou hnidou a pokožkou větší než 1 cm, jsou hnidy s největší pravděpodobností mrtvé, nebo již vylíhly. Čerstvě vylíhlé larvy vší jsou světle zbarvené a jen asi 1 mm dlouhé, a proto se snadno přehlédnou. Než dospějí, třikrát se svlékají. Celý jejich vývoj proběhne za 17-25 dní, samičky se dožívají 3-5 týdnů a během života naklade každá z nich 50-150 vajíček. Larvy i dospělé vší sají krev nejméně 3krát denně. Přítomnost vší ve vlasech se odborně nazývá pedikulóza.

2. Jak se veš dětská přenáší a projevuje?

K přenosu vší dochází při těsném kontaktu s napadenou osobou, nejčastěji mezi příslušníky rodiny, mezi sourozenci, spolužáky ve škole. Přítomnost vší se projevuje nadměrným svěděním hlavy. Někdy bývá nápadnějším příznakem lechtání, způsobené prolézáním vší mezi vlasy, nejčastěji po večerním ulehnutí do postele. Napadené děti bývají neklidné, trvale nevyspalé, ve škole nepozorné. Veš dětská v našich podmínkách nepřenáší žádné původce infekčních onemocnění ani nepůsobí jiné objektivní potíže.

3. Jak se lze vší dětské zbavit?

Spolehlivým důkazem zavšivenosti je nález živých vší při vyčesávání (nejlépe hustým hřebenem „všiváčkem“) nebo při prohlídkách vlasů. Hnidy se vyskytují nejčastěji na vlasech za ušima. Jediným možným preventivním opatřením proti vší dětské jsou časté prohlídky

vlasů a v případě nálezů vši neodkladné odvšivení. Veš dětská vzdoruje všem běžným hygienickým úkonům, jako je běžné česání a mytí vlasů. K jejich odstranění je nutné používat přípravky k tomu určené. K odvšivení lze zakoupit v lékárnách i bez lékařského předpisu řadu účinných přípravků. Je nutné si pečlivě přečíst návod a dodržovat uvedený postup, kterým je každé balení opatřeno.

Dále je nutné vyprat při vyšší teplotě všechny lůžkoviny, ručníky, spací plyšové hračky, čepice, šátky a další.

4. Postup školy

V případě výskytu pedikulózy (ale i jiných infekčních onemocnění) ve škole je naprosto nezbytná spolupráce s rodiči (zákonnými zástupci) všech dětí. Učitelé sami nemohou dětem hlavy plošně kontrolovat, aby nerozšířili pedikulózu na další děti, ale budou informovat co nejdříve po zjištění nákazy jak rodiče daného dítěte, tak rodiče ostatních žáků.

Při hromadném výskytu vši bude neprodleně informován místně příslušný orgán ochrany veřejného zdraví - krajská hygienická stanice.

Podle ustanovení § 7 odst. 3 zákona č. 258/2000 Sb. je škola povinna oddělit žáka, který vykazuje známky infekčního onemocnění, od ostatních žáků, zajistit dohled zletilé osoby a o situaci neprodleně informovat jeho zákonné zástupce. Zákonný zástupce by měl žáka bezodkladně ze školy vyzvednout (dle ustanovení § 858 zákona č. 89/2012 Sb.).

5. Povinnost rodičů (zákonných zástupců)

Zbavit děti vši je povinností rodičů, nikoliv školy a jejích pedagogických pracovníků.

Zákonný zástupce bezodkladně vyzvedne své dítě ze školy (dle ustanovení § 858 zákona č. 89/2012 Sb.).

Pokud zákoný zástupce žáka nespolupracuje se školou, může jej ředitel školy vyzvat, aby se osobně zúčastnil projednání závažných otázek týkajících se vzdělávání žáka (§ 22 odst. 3 písm. b) školského zákona) - této výzvě je zákoný zástupce žáka povinen vyhovět.

V případě žáků, které rodiče posílají opakovaně do kolektivu neodvšivené, lze doporučit, aby o této skutečnosti byl informován příslušný orgán sociální péče. Ten totiž může v takovém případě vyvinout na rodiče tlak, například pozastavení výplaty fakultativních dávek, zvýšené kontroly plnění povinností v péči o dítě apod. Vedle toho by v úvahu mohla přicházet pokuta ukládaná orgánem ochrany veřejného zdraví, a to za přestupek podle § 29 zákona č. 200/1990 Sb.

Žák má samozřejmě právo na vzdělávání podle školského zákona (§ 21 odst. 1 písm. a)), ale zároveň je povinen dodržovat předpisy a pokyny školy k ochraně zdraví a bezpečnosti, s nimiž byl žák seznámen.

6. Doporučení pro rodiče

Podle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákon v platném znění, je rodič (zákonný zástupce) povinen pečovat o zdraví nezletilého dítěte. Je tedy i povinen sledovat výskyt vši a při zaznamenaném výskytu vši je rovněž povinen zajistit neodkladně léčbu tj. odvšivení dítěte. K odvšivování může použít pouze k tomu účelu určené přípravky či prostředky a musí dodržet jejich návod k použití. Odvšivovací přípravky je možno aplikovat pouze při zjištěném výskytu

živých vší. Zavšivení dítěte lze prokázat nebo vyloučit pouze vyčesáváním vší pomocí speciálního hřebínku tzv. „všiváčku“ (běžně k dostání v drogeriích a zdravotnických potřebách). Vyčesávání vší se má provádět od kořínků vlasů alespoň 5 minut z celého povrchu vlasaté části hlavy. Vyčesávání vší je vhodné provádět nad světlou podložkou, popř. nad umyvadlem či vanou, na které jsou vyčesané vší dobře viditelné. Pravidelné vyčesávání vlasů všiváčky představuje jedinou možnost účinné prevence před šířením vší. Opakovaným důkladným vyčesáváním vší všiváčkem (alespoň každý třetí den) lze již během několika vyčesávání docílit úplného vymizení vší i bez aplikace odvšivovacích přípravků. Rovněž ostříhání vlasů na méně než 0,8 cm je další osvědčená metoda jak zamezit výskytu vší.

Způsob odstranění hnid: je stahovat je po vlasu jednotlivě nehty či vlasy s hnidami vystříhat. Obecně platí, že po aplikaci jakéhokoliv přípravku proti vším dle návodu nebo po důkladném vyčesání vší „všiváčkem“, je možno považovat dítě za neinfekční a zařazovat ho do dětského kolektivu.

Dále je nutné vyprat při vyšší teplotě všechny lůžkoviny, ručníky, spací plyšové hračky, čepice, šátky a další.

7. Vybráno z doporučení Hygienické stanice:

*„Povinnost rodičů starat se o své děti je dána platným právním řádem České republiky. **Děti s výskytem živých vší by proto rodiče měli nechat doma a zajistit jejich řádné odvšivení.** Výskyt vajíček vší, takzvaných **hnid**, ve vlasové části hlavy je varováním, že dítě bylo v kontaktu se zavšiveným jedincem. Je proto důležité, dítě **hnid mechanickým stahováním** zbavit a neopomenout informovat školské zařízení. **Povinnost zástupce školského zařízení (pedagoga apod.), aby kontroloval děti, není dána žádným předpisem.** Pokud pedagog uvidí u neklidného, nepozorného dítěte ve vlasech lezoucí vší či hnidu, je žádoucí, aby o této skutečnosti vždy informoval rodiče. Ti si dítě musí převzít a v rámci svých rodičovských povinností jej odvšivit. Důležité je rovněž zabránit dalšímu kontaktu dítěte s ostatními zdravými (nepostiženými) jedinci.“*

„Pokud rodiče se školou nespolupracují a posílají své děti do školy neodvšivené, může ředitel školy, v souladu se školským zákonem, rodiče vyzvat, aby se osobně zúčastnili projednání závažných otázek týkajících se pobytu dítěte a žáka ve školském zařízení. Této výzvě je zákonný zástupce povinen vyhovět. Pokud ani poté není spolupráce zákonných zástupců se školou adekvátní, má škola v krajním případě možnost takovou skutečnost oznámit orgánu péče o dítě, který disponuje určitými pravomocemi vyvinout na rodiče tlak, protože je jejich povinností se o nezletilé děti starat.“

8. Závěr

- Prevence proti zavšivení bude projednávána s rodiči na třídních schůzkách a na jednáních s rodiči.
- Škola seznámí rodiče s doporučeným postupem KHS k odvšivení a jiných infekčních onemocnění.
- Pedagogové budou neprodleně informovat ředitelku školy o výskytu vší.
- Pedagog prokazatelným – písemným způsobem oznámí zákonným zástupcům, že dítě má vší, vyzve je, aby u dítěte provedli očistu, a upozorní je na to, že za odvšivení odpovídají ze zákona zákonní zástupci.
- Pedagog oddělí dítě od skupiny dětí způsobem, který zajistí, že vší nebudou přeneseny na další děti.

- Pedagog vyzve zákonné zástupce, aby si bezodkladně dítě vyzvedli a provedli odvšivení. Zároveň je upozorní, že za odvšivení dítěte zodpovídají ze zákona zákonní zástupci. Pedagog upozorní zákonné zástupce, že v případě neprovedení odvšivení nebude dítě přijato do dětského kolektivu.
- V případě hromadného výskytu vši bude škola informovat KHS.
- Ředitelka školy informuje uklízečku, aby provedla mimořádný velký úklid v prostorech, kde došlo k výskytu vši (a jiných infekčních onemocnění).
- V případě, že zákonný zástupce se školou nespolupracuje, vyzve jej ředitelka školy, aby se osobně zúčastnil projednání této otázky. Zákonný zástupce žáka je povinen výzvě vyhovět (§ 22 odst. 3 písm. b) školský zákon).
- Škola bude informovat příslušný orgán sociální péče v případech, kdy zákonní zástupci žáka opakovaně posílají své dítě do školy neodvšivené.
- Zákonní zástupci budou seznámeni s postupem KHS - odstranění vši:
 - manuálně vyčistit hlavu od živého hmyzu a hnid za pomoci ochranných prostředků (rukavice, hřebeny „všiváčky“)
 - veškeré ošacení vyprat v co nejteplejší prací lázni, vyžehlit, vyvětrat, případně vymrazit, popřípadě vyvařit
 - vyměnit dítěti ložní prádlo
 - provádět pravidelnou kontrolu hlavy dítěte (po odstranění vši, zda nedošlo k navrácení vši)

Závěrečná ustanovení

1. Se směrnicí byli pedagogičtí pracovníci seznámeni na PR dne 26. 11. 2024
2. Směrnice nabývá účinnosti dnem 27. 11. 2024
3. Směrnice nabývá platnosti dnem 27. 11. 2024

V Benátkách nad Jizerou, dne 26. 11. 2024

Mgr. Jitka Krabsová, ŘŠ